

Gotlands Allehanda 2022-10-07

Välkommen åter till Änkan Stares Paradis

GA FREDAG

SID 14-15

Mytomspunnet är bara förnamnet. När Änkan Stares Paradis hade sin storhetstid under 80-talet var det ett av Sveriges hetaste nöjesetablissemang. Grundaren, Bosse Nilson, minns tillbaka till festerna, kändisarna och musiken.

FOTO: FRIK DAJIN

Bosse Nilsson i baren i lokalen på Stora torget där Änkan Stares Paradis en gång huserade.
FOTO: ERIK DAUN

Kockprofil bjuder på krogliv i bokform

GOTLAND

Kocken, krögaren och nöjesprofilen Bosse Nilsson har gått i mål med sina memoarer. I boken "Är'u kockjävvel?" bjuder han på mängder med historier från det gotländska kroglivet.

Bosse Nilsson är på sätt och vis synonymt med mat- och krogliv på Gotland. Sedan 1979 har han på olika restauranger och nöjesetablissemang skapat upplevelser för såväl gotlänningar och fastlänningar som internationella gäster och superkändisar.

Sin kanske största kulturgärning gjorde den då 23-årige Bosse Nilsson när han, tillsammans med vapendragaren Björn Jansson, ruskade om dåvarande Gutekällaren i grunden.

I slutet av 70-talet fick Bosse nämligen erbjudande om att bli köksmästare på nöjesetablissemang på Stora torget i Visby. Hans dåvarande chef på Operakällaren i Stockholm, den legendariske Werner Vögeli, var orolig.

– "Är du alldeles säker på det här valet?", sa han till mig. Han förklarade att han hade tänkt satsa på mig. Planen var att jag skulle få åka till Frankrike för en utbildning.

Men så blev det inte. En sommar på Gotland gav mersmak och under hösten samma år bestämde sig Bosse Nilsson, Björn Jansson och ytterligare en delägare att köpa nöjeskvarteret Gutekällaren. Då var etablissemang indelat i första klass, Galleriet (takterrassen), andra klass och "Koggen", i lokalen närmast Stora torget.

– Vi kände ganska omgående att nu ska vi göra det här "up to date". Så "Koggen" försvann snabbt och så skapade vi Änkan Stares Paradis.

Änkan Stares Paradis. Få utställningar har haft lika stor betydelse för så många människor på Gotland. Hur namnet kom till finns flera historier kring. Bosse Nilsson berättar den enda rätta:

– Det fanns förr en sjökaptensänka som hette Stare. Hon idkade värdshus i nordvästra hörnet av Stora torget. Det där lät så himla bra så vi spånade fram "Änkan Stares Paradis", för värdshuset kallades också för paradiset i folkmun.

Därför var det inget som helst konstigt att högst upp på skylten över entrén vid Stora torget skriva: "Est. 1787".

- När vi hade invigning var en kvinna, i rakt uppåtstigande led, släkting till änkan på plats. En dam i 40-årsåldern, det var jävligt läckert. Snacka om succé.

Gutekällaren var på den här tiden en "trött matsal", enligt Bosse Nilsson. Den passade inte så bra in i tiden och krögarna märkte att det kom allt mindre folk för att äta i kostym och med vita dukar.

- Det var en ny tid med nya människor. Vi hade bara Gutekällaren öppet på sommaren, så körde vi "Änkan" året runt. Lite mindre och ledigare.

Musiken kom att bli central på etablissemang som hade öppet fredagar och lördagar, året runt.

- Alltid levande musik från hela Sverige. För många blev "Änkan" ett andra hem där man hängde.

I nöjesmetropolen på Stora torget fick också många gotlänningar för första gången höra det ständigt aktuella gotländska bandet "Di sma undar jårdi". Bandet har beskrivits som mer eller mindre ett husband under 80-talet på "Änkan".

- Jaja, för fan. Det var där de slog igenom ju.

Men hur var maten på "Änkan" då?

- Den var jättebra. Vi hade mycket representation och vi knöt alltid till oss riktigt bra kockar.

Maten var också anledningen till att man lätt byggade den stora trappan som går genom hela nöjesetablissemang. Den är kvar än i dag.

- Den fanns inte när vi började. Då gick man in via gränden till "Galleriet" en trappa upp för underhållningen. Det ansågs inte så fint med mat och underhållning tillsammans då. Men en myndighet rekommenderade faktiskt oss att göra trappan, så sagt och gjort.

Bosse Nilsson nämner några av namnen som var med från början:

- Det var Babben, Janne Bertholdsson, Lasse Tenander, Peter Lundblad och så.

Vilket är ditt starkaste minne från den här tiden?

- Vi kände att vi låg i framkant liksom. Gjorde nya grejer. Vågade måla om från brunt till duvblått och persikofärgat. Stämningen var för jäkla fin.

Ett annat inslag från "Änkan" var det årliga luciatåget som alltid drog fult hus.

- Där undrar man ju vad fan vi höll på med. Varför var jag Lucia tio år på "Änkan"? Klä ut oss i nätstrumpor och grejer. Men samtidigt så blommade "Di sma" ut i samband med luciatåget, det blev en helkväll liksom. Det var alltid fullt, varje lucia.

Många band och spelningar passerade genom "Änkans" lokaler under 80-talet. En sommar bokade det heta P3-programmet "Radio metropol" in sig och sände live varje dag under en veckas tid, med smaskiga svenska gäster.

- Jag minns Marie Fredriksson, innan hennes genombrott med Roxette. Vi fick dit såväl kända som okända band. Micke "Nord" Andersson, med bandet Ballroom boogie band, herregud vad det svängde.

Den sistnämnde sade till Bosse Nilsson på brett dalmål:

- Du Bosse, nu jävlar nu är vi i finrummet. Har man lirat på "Country club", "Engelen" och "Änkan" då jävlar är man i finrummet.

Ytterligare en artist som spelade på "Änkan" när det begav sig var Eva Dahlgren. Precis innan hon slog igenom stort i hela Sverige.

- Hon repade här en vinter. Sen gjorde hon generalrepet på "Änkan" med ljud och ljus innan hon "breakade" riktigt stort.

I slutet av 80-talet kände sig pionjärerna bakom Änkan Stares Paradis klara med nöjeskvarteret och sålde verksamheten. Bosse Nilsson har sedan dess fortsatt som hyllad kock på Donners Brunn i över 20 år och därefter på klassiska Lindgården. Om de äventyren och en hel del annat från en svunnen tid går att läsa i memoarerna "Är'u kockjävlar?". Boken, berättad av Bosse Nilsson och skriven av Lars Bäckman, kommer ut i handeln i mitten av november.

Erik Daun

Erik.Daun@gotlandsallehanda.se